HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]והטבח לוקח ושוחט לוקח ושוהה ובלבד שלא ישהה העגונה שבהן ל' יום: [א]שאלו תלמידיו את ר"ג מהו לגדל אמר להן מותר והתנן אין מגדלין אלא הכי קא בעו מיניה מהו לשהות אמר להן מותר [ב]ובלבד שלא תצא ותרעה בעדר אלא קושרה בכרעי המטה: [ג]ת"ר מעשה בחסיד אחד שהיה גונח מלבו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שינק חלב רותח משחרית לשחרית והביאו לו עז וקשרו לו בכרעי המטה והיה יונק ממנה משחרית לשחרית לימים נכנסו חביריו לבקרו כיון שראו אותה העז קשורה בכרעי המטה חזרו לאחוריהם ואמרו לסטים מזויין בביתו של זה ואנו נכנסין אצלו ישבו ובדקו ולא מצאו בו אלא אותו עון של אותה העז ואף הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני [א] שאין בי עון אלא עון אותה העז שעברתי על דברי חברי: אמר ר' [ג]ישמעאל מבעלי בתים שבגליל העליון היו בית אבא ומפני מה חרבו שהיו מרעין בחורשין ודנין דיני ממונות ביחיד ואע"פ שהיו להם חורשים סמוך לבתיהם שדה קטנה היתה ומעבירין דרך עליה [ד][ג]ת"ר רועה שעשה תשובה אין מחייבין אותו למכור מיד אלא מוכר על יד על יד [ד]וכן גר שנפלו לו כלבים וחזירים בירושתו אין מחייבין אותו למכור מיד אלא מוכר על יד על יד וכן [ה]מי שנדר ליקח בית וליקח אשה בארץ ישראל אין מחייבין אותו ליקח מיד עד שימצא את ההוגנת לו [ו]ומעשה באשה אחת שהיה בנה מיצר לה וקפצה ונשבעה כל מי שיבא איני מחזירתו וקפצו עליה בני אדם שאינן מהוגנין וכשבא הדבר אצל חכמים אמרו לא נתכוונה זו אלא להגון לה כשם שאמרו אין מגדלין בהמה דקה כך אמרו [ז]אין מגדלין חיה דקה [ה]ר' ישמעאל אומר מגדלין כלבים כופרין וחתולים וקופין וחולדות סנאים מפני שעשויים לנקר את הבית מאי חולדות סנאים אמר רב יהודה שרצא חרצא ואיכא דאמרי [ו]חרזא דקטיני שקיה ורעיא ביני וורדיני ומאי שרצא דמתתאי שקיה אמר רב יהודה אמר רב [ח]עשינו עצמנו בבבל כארץ ישראל לבהמה דקה [ז]א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא דידך מאי א"ל דידן קא מינטרא להו חובה א"ל חובה תקברינהו לבנה כולה שניה דרב אדא בר אהבה לא אקיים זרעא לרב הונא מחובה איכא דאמרי אמר רב הונא (א) אמר רב עשינו עצמנו בבבל כארץ ישראל לבהמה דקה [ט]מכי אתא רב לבבל רב ושמואל ורב אסי איקלעו לבי שבוע הבן ואמרי לה לבי ישוע הבן רב לא עייל קמיה דשמואל

שמואל

והטבח. המקבץ את הבהמות ליום השוק: **לוקח ושוחט או לוקח ושוהה.** עד יום השוק שלשים יום למקחו: **ובלבד שלא ישהה את העגונה.** המאוחרת למקחו שלקח סמוך לעת השוק לא ישהה אותה לאחר יום השוק להשלים שלשים יום למקחה: **העגונה.** מאוחרת כמו הלהן תעגנה (רות א) תאחרנה מלהנשא: **אלא קושרה.** ורבנן פליגי עליה דרבן גמליאל: **גונח.** פלידר"א זועק מפני כאב הלב לא היה יכול להשיב רוחו: **לסטים מזויין.** רועה בשדות אחרים וגוזל את הרבים: **שהיו מרעין.** בהמה דקה שלהן בחורשין: **ואע"פ שהיו חורשין סמוך לבתיהם.** ולא היו רועין בשדות אחרים ומשום חורשין ליכא גזל דאמר לעיל[ט] אבל מגדלין בחורשין ולקמן (דף פא.) נמי בתקנת יהושע תיקן שלא יקפיד בעל היער על כך אפי' הכי נענשו מפני שהשדה קטנה היתה ביניהם ושל אחרים היתה: **רועה.** בהמות שלו: **שעשה תשובה.** שלא לגדל בהמה דקה עוד: **כלבים וחזירים.** תנן במתניתין[י] דאסור לגדלן: **חיה דקה.** צביים ושועלין: **כלבים כופריים.** קטנים וננסים הם. ל"א כלבים גדולים של ציידים ואין מזיקין: **תולדות סנאין.** גדילות בסנה: **לנקר את הבית.** מן העכברים: **וורדני.** סנה: **דקטיני.** דקים: **דמתתאי שקיה.** שוקיה גולין: **בבבל כארץ ישראל.** שמיום גלות יכניה רבו שם תלמידים ונתיישבו שם בישוב קבוע: **דידך מאי.** הלא יש לך בהמה דקה: **חובה.** שם אשתו: **תקברינהו לבנה.** שאתה סומך עליה והיא אינה יכולה לשמור: **מכי אתא רב לבבל.** רבו מתיישבין שם מפני ישיבתו. לישנא אחרינא הוא בא ולמדנו להזהר בכך שראה שם רוב ישראל וישוב קבוע: **שבוע הבן.** ברית מילה על שם שעברו עליו שבעה ימים: **ישוע הבן.** משתה שעושין לפדיון הבן בכור. [ס]ישוע מתרגמינן פורקן כמו פדיון: **רב לא עייל קמיה דשמואל.** טעמא אמרינן לקמן:

שמואל

והטבח לוקח ושוהה. פי' בקונטרס עד יום השוק ובלבד שלא ישהה העגונה שבהם שלשים יום אותה שלקח באחרונה לא ישלים לה שלשים יום אחר השוק וקשה דבתוספתא (פ"ח) גרס יותר מל' יום וא"כ לפי התוספתא יכול להשהות אחר יום השוק ועוד קשה דלעיל גבי רגל קרי לה אחרונה והכא קרי לה עגונה ועוד שלא הזכיר התנא יום השוק כלל ונראה לר"י לפי שהטבח רגיל לקנות כמה בהמות ביחד ומותר להשהות ובלבד שאפי' העגונה שבהן אותה שנשארה יחידה אחר חברותיה שלא ישהה יותר מל' יום אף על פי שהיא יחידה ומיהו בכל הספרים גרסינן שלשים יום ולא גרסינן יותר:

מהו להשהות קבעו מיניה. אין נ"ל דפליגי רבנן עליה דר"ג כדפי' בקונטרס דמהו להשהות קודם הרגל קבעו מיניה ואמר להן מותר ולאו דוקא נקט קושרה אלא אורחא דמלתא נקט שדרכן היה לקשור בהמה דקה לכרעי המטה כדאמר באלו טריפות (חולין דף נד:) חבל היוצא מן המטה עד תשעה טפחים[י] טהור ופירש שם בקונטרס שבכך הוא ראוי לקשור בהמה דקה בכרעי המטה כדכתי' אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח שהיו קושרין הקרבנות בכרעי המטה עד שיביאוהו לקרנות המזבח אי נמי נקט קשרו לאשמועינן דאפילו בקשורים אסור לגדל כ"א להשהות ובתוספתא (פ"ח) נמי משמע דאף קודם הרגל לא שרי להשהות אלא בבית דהכי קתני בהדיא אבל מגדלים קודם הרגל ל' יום ולא שתהא יוצאה ורועה בשוק אלא קושרה בכרעי המטה שאלו לר"ג כו':

דקטיני שקיה. פי' שוקיו דקין ולהכי נקרא חרלא שהחרלין ניכר בין השוקים מתוך שהן דקים ונראין גבוהים ומשום הכי תנן[ל] בפ"א דאהלות חולדות הסנאים רבי יוסי אומר ב"ש מטמא כזית במשא וכעדשה במגע דמתוך שרגליה גבוהים ודקים מספקא להן שמא לאו היינו חולדה דקרא ויש לה תורת נבילה או שמא היינו היא ויש לה תורת שרץ והאי דמסיים ומאי שרצא דמתתאי שקיה ה"ק ומאי שרצא חולדה דכתיב בקרא שאין ספק דמתתאי שקיה שהי' רגליה קצרות ושורצת על הארץ וכן נראה לר"ת:

חובה תקברינהו לבנה. פר"ח בתמיה וכי דרכה לקבור בניה שאין עוסקת לגדלן אלא עוסקת לגדל צאן והוי כשגגה היוצאת מלפני השליט ומיהו בפרק שני נזירים (נזיר דף נז: ושם) גבי הקפת הראש אין שייך לפרש כן דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרב הונא לדידך מאן מקיף להו אמר ליה חובה א"ל חובה תקברינהו לבנה ואין שייך לפרש שם אלא לשון קללה אי נמי יש לומר אין יראה שתענש בקבורת בניה:

מכי אתא רב לבבל. פי' בקונטרס והיו מתישבין שם מפני ישיבתו והיו רוב שדותיהן מישראל וכענין זה פי' בפרק קמא דגיטין (דף ו. ושם[מ]) עשינו עצמנו בבבל כארץ ישראל לגיטין מכי אתא רב לבבל ונעשינו בקיאין לשמה מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת דא"כ מאי פריך התם ממתני' דעכו כארץ ישראל לגיטין אבל בבל לא והלא המשניות נשנו קודם דאתא רב לבבל ומפר"ת התם מכי אתא רב לבבל והורה לנו שמימות יכניה והחרש והמסגר שגלו לבבל דינה להיות כארץ ישראל לגיטין שבקיאין לשמה וכן כאן לענין בהמה דקה שיש שם רוב ישראל וכן יש בריש בכל מערבין (עירובין דף כח.):

לבי ישוע הבן. פ"ה פדיון הבן וכן הערוך וקשה דאע"ג דמתרגמינן פדיון פורקן מ"מ אין שייך לשון ישועה ור"ת פי' שנולד שם בן ועל שם שהולד נושע ונמלט ממעי אמו כדכתיב והמליטה זכר (ישעיה סו) נקט לשון ישועה והיו רגילין לעשות סעודה:

נפק

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ח], ב) תמורה טו:, ג) ס"א שמעון שזורי, ד) [תוספתא פ"ח], ה) [לקמן ע"ב איתא ר"ש בן אלעזר וכ"ה בתוספ' פ"ח ובערוך ערך חלד א], ו) ס"א חרלא, ז) נזיר נז:, ח) [גיטין ו.], ט) [דף עט:], י) [שם], כ) [צ"ל טמאה וע"ש], ל) צ"ל בפ"ח דכלאים מ"ה, מ) [ד"ה מכי],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ר' הונא עשינו עצמנו כצ"ל ותיבת אמר רב נמחק:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ישוע הבן כו' ישוע מתרגמינן. צ"ל ויושע מתרגמינן ופרק (שמות יד) ועי' רש"י ע"ז דף ד' ע"א ד"ה להם שוע:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' שאין בי עון אלא עון אותה העז. עיין שיטה מקובצת ומהרש"א בח"א כתב בענין אחר ודבריו תמוהים קצת מסוגיא דכתובות דף ס ע"א דגונח יונק בשבת:

◆

לעזי רש"י

פלידר"א [פליינדר"א]. להאנח.

◆

מוסף רש"י

גונח. מיילל (חולין נא: עי"ש) **פלניי"ט בלע"ז**, צועק מכאב לבו, כמו גונחי גנח באימיה דסיסרא (תמורה טו:). **לסטים מזויין.** בהמה דקה אין יכולים לשומרה והולכת ורועה בשדות אחרים (שם). **מכי אתא רב לבבל.** וקבע ישיבה בסורא, ודשמואל הוה בנהרדעא, אבל מעיקרא לא, ואע"ג דגמירי דמשגלה יכניה לבבל והחרש והמסגר עמו לא פסקה תורה מהם (גיטין ו.). **שבוע הבן.** מילה שהיא לסוף ז' (רשב"ם ב"ב ס:). **ישוע הבן.** פדיון (ע"ז ד.).

עין משפט נר מצוה

קלז א ב מיי' פ"ה מהלכות נזקי ממון הלכה ז סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' תט:
קלח ג ד מיי' שם הל' י סמג שם טור וש"ע ח"מ סימן תט סעיף ד:
קלט ה ו מיי' פ"ח מהלכות נדרים הלכה יג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן ריט סעיף א:
קמ ז מיי' פ"ה מהל' נזקי ממון הלכה ב סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סימן תט סעיף א ועיין בטור:
קמא ח מיי' שם הלכה ח סמג שם טור ח"מ סימן תט:

◆

רבינו חננאל

ובלבד שלא ישהא את (העגוגה)[העגונה] שבהן ל' יום. פי' אחרונה כמו הלהן תעגנה, כלומר התאחרו. **ת"ר** מעשה בחסיד אחד שהיה גונח מלבו ושאלו הרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שיינק חלב עז רותח משחרית לשחרית. פי' מוציא קול כעין שעול ומשליך דם. **רשב"א אומר** מגדלין כלבים כופריים וחתולות וקופים וחולדת הסנאין מפני שעשויין לנקר את הבית. פי' כלב קטן שצווח בלילה במדברות. **וחתולות וקופדין.** קאת וקפוד, שמה קננה קפוז. תרגום קופרא בלשון ישמעאל קנפד. **מאי חולדת הסנאין** אמר רב יהודה שרצא וחרצא. איכא דאמרי חרזא וקטיני שקי ורעיא ביני וורדיני. מאי שירצא דמיתי שקי. א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא דידך מאי א"ל דידי קא מנטרא להו חובה. פי' שם אשתו. **חובה תקברינהו לבנה.** פר"ח ז"ל דה"ק וכי רוצה היא לקבור את בניה שלא תהא עוסקת לגדלם אלא עוסקת לגדל את הצאן. והואי כשגגה שיוצאה מלפני השליט. **רב ושמואל ור"א איקלעו לבי שבוע הבן, ואמרי לה לבי ישוע הבן. שבוע הבן,** פי' לבית המילה. **ישוע הבן,** פי' יום לדת הבן, כדכתיב והמליטה זכר. ישוע ומילוט, אחד הוא. והיה מנהגם ליכנס לכבד אבי הבן בבשורת בן זכר.